

Královská pryskyřice z Kréty

<http://www.lideazeme.cz>

7. prosince 2016

Obsah

1	Obyvatele	2
2	Trénink i v důchodu	3

Kapitola 1

Obyvatele

Obyvatelé staré Kréty, Mínojci, ji používali na vykuřování, na zastavení krvácení z otevřených ran, na hojení zranění nebo jako červené barvivo na parfémy. Sladce vonící smola patřila i k výhodným obchodním artiklům. Po lodích putovala do Egypta, aby zkrášlila a oblažila samotného faraona.

Přítom získávání rostlinného výměšku bylo poměrně jednoduché. Stačilo poslat stádo koz mezi houštiny cistu. Rohatá zvířata se pak těly otírala o listy a mladé stonky, z jejichž žlázek prýštila hustá pryskyřice. Jakmile se nabalila na srst sudokopytníků, pastýři je zahnali zpátky a hřebenem z chlupů vyčesali aromatickou látku. V prvním století našeho letopočtu pak přežvýkavce nahradili sběrači s ladanesteriem: dvoukilovým nástrojem připomínajícím hrábě, který má místo hřebů dlouhé gumové proužky (dříve byly kožené), pročesávající rostlinu.

Kapitola 2

Trénink i v duchodu

Přestože je celý ostrov bylinkovou lékárnou pod širým nebem, svůj hlavní domov našel cist krétský v okolí vesnice Síses. Specifické mikroklima regionu, vzdáleného zhruba čtyřicet čtyři kilometrů od Réthymna na východ, dává keříkům nejlepší podmínky pro růst. Sběr lepkavé tekutiny nastává v polovině května a účastní se jej jen silné jižanské náture. Česání probíhá na plném slunci, při teplotách stoupajících nad třicítky. Na příkrých svazích, kde stezky divokých koz lemují severní pobřeží.

Proto je tato práce odjakživa doménou fyzicky zdatných mužů. Nicméně na úbočích občas „zametají“ i krétské babičky, a to s vervou, kterou by jim leckdy mohli závidět jejich vnuci. Když gumové pásky nalepenou pryskyřici úplně zčernají, položí česači ladanesterio chvíli na slunce. Rostlinný výměšek tak změkne a dělníci jej pak z jednotlivých proužků lehce setřou kovovým nástrojem zvaným xistri. Dostanou tak přibližně jeden kilogram pryskyřice, která po uhnětení vypadá jako černá hrouda plastelíny.

„Labdanum nakládáme do alkoholu, macerujeme ho v olivovém oleji nebo z něj zhotovujeme éterický olej,“ říká Dimítris Nyktaris, jehož rodina se zabývá sběrem a zpracováním pryskyřice již pár desítek let. „Navazujeme tak na starou tradici, protože léčivé přípravky z labdana používal i mínojský královský dvůr,“ dodává Kréťan.